СУДОВА ПРАКТИКА

РІШЕННЯ СУДУ ЄС У СПРАВІ 4-73 «J. NOLD, KOHLEN-UND BAUSTOFFGROβHANDLUNG V. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES» [1974]

(витяг)

Короткий виклад обставин справи

1. Комісія має право ухвалювати правила торгівлі, що обмежують прямі поставки палива на підставі необхідності покращення умов збуту, за умови, що такі правила застосовуються однаково до всіх зацікавлених підприємств.

2. Основні права є невід'ємною частиною загальних принципів права, дотримання яких забезпечує Суд.

Для захисту цих прав Суд зобов'язаний враховувати загальні конституційні традиції держав-членів і не може підтримувати заходи, несумісні з основними правами, закріпленими і гарантованими національними конституціями.

Крім того, міжнародні договори із захисту прав людини, на підставі яких держави-члени співпрацюють, або які вони підписали, можуть містити керівні принципи, які повинні дотримуватися в рамках права Співтовариства.

3. Якщо права власності захищені конституційними законами всіх держав-членів, та якщо подібні гарантії надаються стосовно права вільно обирати і практикувати свою професію, передбачені таким чином права, аж ніяк не будучи необмеженими, повинні розглядатися у світлі соціальної функції власності та діяльності, що охороняються.

З цієї причини, права такого характеру охороняються законом, завжди враховуючи обмеження, встановлені відповідно до суспільних інтересів.

У рамках правопорядку Співтовариства також цілком обґрунтованим є те, що ці права повинні, в разі необхідності, бути обмежені з огляду на загальні цілі Співтовариства, за умови, що їх суть залишається незмінною.

Згадані гарантії в жодному разі не можуть бути поширені на захист комерційних інтересів або можливостей, невизначеність яких є частиною самої суті економічної діяльності.

Сторони

У справі 4-73 *J. Nold, Kohlen-Und Baustoffgrosshandlung* товариство з обмеженою відповідальністю, яке регулюється німецьким законодавством, має зареєстрований офіс в м. Дармштадті, в особі Манфреда Луткегауса (*Manfred Luetkehaus*), адвоката адвокатської палати м. Ессен (*Essen*), адреса для звернень: Люксембург, Офіс Андре Елвінгера (*Andre Elvinger*), 84 Гранд Ру (*Grand-Rue),* заявник,

Комісія Європейського співтовариства, в особі юрисконсульта, Дітера Ольдекопа (*Dieter Oldekop*), діючи в якості агента, адреса для звернень: Люксембург, Офіс юридичного радника, П'єра Ламуро (*Pierre Lamoureux*), 4 Бульвар Рояль (*Boulevard Royal*), відповідач,

за підтримки

Товариства з обмеженою відповідальністю *Ruhrkohle Aktiengesellschaft*, яке має зареєстрований офіс в м. Ессен, і

Приватної компанія з обмеженою відповідальністю *Ruhrkohle Verkaufs-Gesellschaft MBH*, яка має зареєстрований офіс в м. Ессен, в особі Отфрід Ліберкнехт (*Otfried Lieberknecht*), адвоката колегії адвокатів м. Дюссельдорфа, адреса для звернень: Люксембург, Палата Алекса Бонна (*Alex Bonn*), 22 Кот Д'Ейх (*Cote D'Eich*), сторони в процесі.

Предмет справи

Запит про визнання недійсним Рішення Комісії від 21 грудня 1972 р., яким встановлюються нові умови ведення підприємницької діяльності *Ruhrkohle AG.*

Підстави судового рішення

1. У заяві, поданій 31 січня 1973 р., підприємство *J. Nold*, товариство з обмеженою відповідальністю, яке здійснює оптову торгівлю вугіллям і будівельними матеріалами в м. Дармштадті, просить Суд ухвалити остаточне рішення, яке б скасовувало Рішення Комісії від 21 грудня 1972 р. про встановлення нових умов ведення підприємницької діяльності *Ruhrkohle AG* (*Official Journal. — 1973. — L 120. — P. 14*), окрім цього Суд повинен оголосити це рішення недійсним, оскільки воно стосується заявника.

Заявник категорично виступає проти того, що рішення уповноважує Рурське агентство з продажу вугілля (*Ruhr Coal Selling Agency*) здійснювати прямі поставки вугілля за умови укладення фіксованих договорів на два роки, які передбачають купівлю не менше 6 000 тон на рік для сектору внутрішніх малих підприємств-споживачів, кількість якого значно перевищує щорічні продажі в цьому секторі, і що рішення таким чином позбавило його статусу безпосереднього оптового продавця.

Щодо прийнятності

2. Комісія не заперечує прийнятності заяви.

З іншого боку, *Ruhrkohle AG* і *Ruhrkohle-Verkauf GMBH*, сторони в процесі, стверджували, що заява є неприйнятною на тій підставі, що заявник не має правового інтересу.

Вони вважають, що якщо заявник виграє справу і доб'ється скасування Рішення від 21 грудня 1972 р., рішення Суду означатиме відновлення торгових правил, які діяли до прийняття правил, котрі розглядаються у справі.

Заявник не відповідає вимогам попередніх правил, таким чином він втратить свій статус оптового торговця, незалежно від результатів вирішення справи.

3. Ця заява не може бути прийнята.

Фактично, якщо оспорюване рішення визнається недійсним на підставі висунутих заперечень, Комісії, ймовірно, доведеться змінити статутні правила торгівлі за новими положеннями, які б більше відповідали позиції заявника.

Відповідно, він не може заперечувати, що останній зацікавлений у скасуванні рішення у справі.

Щодо суті

4. Заявником не вказано, з огляду на підстави скасування, викладені у ст. 33 Договору про Європейське об'єднання вугілля та сталі, підстави, на яких він виступає проти оспорюваного рішення.

5. У будь-якому випадку, значна частина аргументів заявника повинна бути відхилена не у тій частині, якою висунуті заперечення не пов'язані з положеннями оспорюваного рішення Комісії, а в частині відносин заявника зі сторонами провадження.

6. У частині, в якій заперечення стосуються рішення Комісії, письмові та усні аргументи заявника по суті створюють підстави порушення істотної процедурної вимоги і порушення Договору або будь-якого положення закону, що стосується його застосування.

Такими підставами є наведені, зокрема, щодо нових умов, викладених стосовно права прямих поставок з вугільних шахт, відсутності обґрунтування оспорюваного рішення, дискримінації заявника, передбачуваних порушень його основних прав.

Щодо заперечення відсутності обґрунтування і дискримінації

7. Рішенням від 27 листопада 1969 р. Комісія дозволила, на підставі статей 66 (1) і (2) Договору про ЄОВС, злиття більшої частини гірничих підприємств Рура в єдину компанію, *Ruhrkohle AG*.

Відповідно до ст. 2 (1) цього Рішення нова компанія була зобов'язана представити Комісії для затвердження будь-які зміни умов ведення підприємницької діяльності.

Заява з цього приводу була надана *Ruhrkohle AG* Комісії 30 червня 1972 р.

Згода Комісії була надана згідно з Рішенням від 21 грудня 1972 р., яке є предметом спору.

Правила, затверджені цим Рішенням, передбачають нові умови, згідно з якими встановлюються мінімальні обсяги, які дилери повинні закуповувати в цілях отримання права на прямі поставки від виробника.

Зокрема, прямі поставки здійснюються за умов, що дилер має укласти дворічний контракт на закупівлю не менше 6 000 тон на рік для підприємств внутрішнього і малого сектору споживання.

8. Заперечується, що Комісія дозволила *Ruhrkohle AG* довільно закріпити цю вимогу. Таким чином, беручи до уваги кількість і характер щорічних продажів, заявник втратив своє право на прямі поставки і вимушений був здійснювати поставки через посередників, з усіма недоліками, які при цьому виникають.

По-перше, заявник вважає дискримінаційним те, що на відміну від інших підприємств, він втрачає своє право на прямі поставки від виробника та опиняється в більш несприятливому становищі, ніж інші дилери, які продовжують користуватися цією перевагою.

По-друге, він посилається на ст. 65 (2), яка в подібних випадках, передбачених ст. 66, дає можливість укладати спільні торговельні угоди, тільки якщо такі заходи сприятимуть «істотному поліпшенню виробництва чи розподілу» відповідних товарів.

9. У поясненнях, наведених у Рішенні, Комісія підкреслила, що їй було відомо, що запровадження нових умов ведення підприємницької діяльності означатиме, що багато дилерів втратить своє право купувати безпосередньо від виробника через їх нездатність прийняти на себе зазначені зобов'язання.

Цей захід виправданий у зв'язку з необхідністю *Ruhrkohle AG*, в силу різкого зниження обсягів продажів вугілля, раціоналізувати свою маркетингову систему таким чином, щоб обмежити коло дилерів тими, які працюють в достатніх обсягах.

Вимога про те, щоб дилери укладали договори про мінімальні річні обсяги, має на меті забезпечити, щоб вугільні шахти могли продавати свою продукцію на регулярній основі і в кількостях, що відповідають їх виробничим потужностям.

10. Із пояснень Комісії й сторін провадження очевидно, що запровадження зазначених критеріїв може бути виправдане на цій підставі не тільки технічними умовами видобутку вугілля, але й конкретними економічними труднощами, які виникають внаслідок спаду виробництва вугілля.

Таким чином, виявляється, що ці критерії, встановлені адміністративним актом загального застосування, не можуть вважатися дискримінаційними і для цілей закону були досить добре аргументовані у Рішенні від 21 грудня 1972 р.

Що стосується застосування цих критеріїв, то не стверджується, що заявник розглядається окремо від інших підприємств, які не відповідали вимогам, встановленим новими правилами, та втратили свої права на закупівлі безпосередньо від виробника.

11. Представлені доводи мають бути відхилені.

Щодо заперечення, яке ґрунтується на ймовірному порушенні основних прав

12. Заявник стверджує, що деякі основні права були порушені в тому, що обмеження, введені новими правилами торгівлі, запровадженими Комісією, позбавляють можливості прямих поставок, ставлячи під загрозу як прибутковість підприємства, так і вільний розвиток його діяльності, аж до загрози його існуванню.

Таким чином, Рішення вважається таким, що порушує права заявника, прирівняні до права власності, а також право на вільне здійснення підприємницької діяльності, що захищається Основним законом (*Grundgesetz*) Федеративної Республіки Німеччина та конституціями інших держав-членів та міжнародними договорами, включаючи, зокрема, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. і Протокол до цієї Конвенції від 20 березня 1952 р.

13. Як Суд уже заявив, основні права є складовою частиною загальних принципів права, дотримання яких він забезпечує.

При захисті цих прав Суд зобов'язаний враховувати загальні конституційні традиції держав-членів й не може вживати заходи, які суперечать основним правам, котрі визнаються і захищаються національними конституціями.

Крім того, міжнародні договори із захисту прав людини, на підставі яких держави-члени співпрацюють, або учасницями яких вони є, встановлюють керівні принципи, які повинні дотримуватися в рамках законодавства Співтовариства.

Доводи заявника мають бути розглянуті з урахуванням цих принципів.

14. Якщо права власності захищені конституційними законами всіх держав-членів, та якщо подібні гарантії надаються стосовно права вільно обирати і практикувати свою професію, таким чином гарантовані права, не будучи необмеженими, повинні розглядатись з урахуванням соціальної функції власності та видів діяльності, що охороняються.

З цієї причини, права такого характеру охороняються законом з урахуванням обмежень, встановлених відповідно до суспільних інтересів.

В рамках правопорядку Співтовариства цілком обґрунтованим є те, що ці права повинні, в разі необхідності, обмежуватись загальними цілями, встановленими в рамках Співтовариства, за умови, що суть цих прав залишається незмінною.

Гарантії, які надаються певному підприємству, не можуть бути поширеними на захист комерційних інтересів або можливостей, невизначеність яких є частиною самої суті економічної діяльності.

15. Збитки, яких зазнав заявник, насправді є результатом економічних змін, а не ухвалення оспорюваного Рішення. Заявник, зазнавши економічних змін, викликаних спадом видобутку вугілля, повинен був усвідомити ситуацію та відповідним чином змінити свою діяльність.

16. Ця заява має бути відхилена за всіма зазначеними пунктами.

17. Позов, відповідно, повинен бути відхилений.

Витрати

18. Відповідно до ст. 69 (2) Правил процедури на сторону, яка програла спір, покладаються витрати.

Заявник програв у справі.

Розпорядженням Голови від 14 березня 1973 р. і Рішенням Суду від 21 листопада 1973 р. стягуються витрати, пов'язані із призупиненням дії оспорюваного Рішення.

Розпорядженням від 21 червня 1973 р. Суд зобов'язав заявника відшкодувати витрати, понесені на цю дату компаніями *Ruhrkohle AG* і *Ruhrkohle AG-Verkauf GMBH* за основним позовом та тимчасовим провадженням.

Резолютивна частина

За цих підстав Суд вирішив:

1. Відхилити позов як необґрунтований.

2. Покласти на заявника витрати за позовом, включаючи витрати, передбачені рішеннями від 13 лютого та 21 листопада 1973 р. і присуджені Рішенням від 21 червня 1973 р.